

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illustrium Virorum Poemata

Amstelodami, 1672

Oratio In Funere Alexandri VII. P. M. Habita Ab Augustino Favorito, In
Basilica Vaticana.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11215

O R A T I O
I N F U N E R E
A L E X A N D R I V I I . P . M .

H A B I T A
A B A U G U S T I N O F A V O R I T O ,

In Basilica Vaticana.

ARduam sanè provinciam suscepisse me video, Patres Eminentiss., laudandi Alexandri VII. Pontificis Maximi, cui in hac misera tristisque Romanæ Ecclesiæ viduitate iusta persolvimus: cùm ob argumenti ubertatem, cui facilè non sit parem eloquentiam invenire: tum ob meam in dicendo inopiam, cui hæc funeris pompa toti Christianæ Reipublicæ luctuosa, mihi verò etiam peracerba, lacrimas potiùs à dolore, quàm ab ingenio facundiam impetrarit.

Duo tamen sunt, quæ me ab hac animi perturbatione, ac justissimo metu liberant: Quòd & longè præstat, satisfacientem muneri suo, ac jussui vestro obtemperantem in conatu honesto deficere, quàm hominum reprehensiones nimis reformidantem, officio deesse: quòdque apud eos dicturus sum, quorum præclaris in Rempublicam meritis cùm sint Sanctissimi Pontificis merita, laudesque conjunctæ, necesse non habeo iis artibus, quibus Orator causæ suæ servire solet. Cùm enim alteri vestrùm cum, de quo verba facio, Pontificem Maximum, animo-
rum

rum consensione propè inauditâ, renuntiaveritis; alteri ab eo constituti in hac arce imperii & dignitatis, tamque illustribus ornamentis aucti fueritis; facillè intelligitis, etiam me tacente, optimi Principis gloriam, quasi certissimum virtutis, ac sapientiæ vestræ testimonium, in Vos omnes redundare.

Ac sanè, si alibi, quàm in hac Urbe ad dicendum accederem, verendum mihi fortassè esset, ne (quod ferè fit) inter præteritarum rerum odium, & spem futurarum, obstreperet orationi meæ infensa concionis admurmuratio, inveterato Aulæ more parum secundis auribus accipiendi, per Interregni tempus, quantumvis justas, debitæque laudationes.

Verumtamen ego hujusce timoris causas procul habeo, & apud propitias aures dicturum me spero, cum de Alexandro Septimo loquar in Urbe Roma, in qua prisca illi Quirites, quorum Vos patriæ, gloriæque heredes estis, inter tot domesticas, peregrinasque religiones nihil sanctius coluere, quàm acceptorum beneficiorum gratam recordationem. Quò enim oculos, mentemque circumferetis, ubi vestigia non extent eximia illius charitatis, quâ Vos Alexander, Urbemque vestram complectebatur? Non hîc ego loquor (neque ex amplissimo ejus laudum patrimonio leviora hæc depromere opus habeo) de foris viisque publicis, à rudi & incomposita vetustate, ad summam elegantiam nitoremque traductis: non de ædificiis commoditati civium, & Urbis ornamento, quâ instauratis liberalitèr, quâ magnificè excitatis: non de clarissimis veteris Latii monumentis, eodem animo, quo erecta sunt, ab interitu vendicatis: non de tot ædibus sacris, vel extructis à fundamentis, vel à situ, & squalore deterfis: non de hoc ipso templo

plo totius orbis maximo, sanctissimoque Beati Petri Cathedralæ augusto ornatu, & Porticibus usque ad miraculum sumptuosis in hanc amplitudinem, majestatemque perducto.

Alia sunt, in quibus multò eluxit clariùs Parentis amantissimi cura, & sollicitudo de incolumitate fortunifque vestris assiduò cogitantis. Verùm ne singula, quæ sunt infinita, consēcter; unum aut alterum in his temporis angustiis indicasse sufficiet.

Ac primùm quidem recordari potestis, quæ sub ejus Pontificatûs initium Urbem invaserit rei frumentariæ egestas, non ex illius tantùm anni; sed ex superiorum quoque annorum sterilitate collecta. Implorabant eodem tempore à communi Parente præsidium opemque in summum capitis discrimen adducta Regna & Provinciæ Christianæ, Polonia, Creta, Helvetia: apparebatque, ultimo Catholicæ religionis excidio nefaria arma proluere. Ærarii autem Apostolici inopia tanta erat, quantum satis notæ temporum calamitates necessariò invexerant. In his tamen rerum anfractibus Alexandri virtute ac providentiâ factum est, ut & exteræ gentes periculo ereptæ intelligerent, in Romani Pontificis ope, consilio, auctoritate, situm esse patrociniū orbis terrarum: & Vos, magno frumenti numero è remotissimis litoribus in Urbem repenti advecto, penè illi prius ut Liberatori vestro gratias, quàm ut Principi obsequium redderetis.

Famem excepit pestilentia, metuendum illud divinæ ultionis telum, cujus ne nomen quidem audiri potest sine horrore. Invasit Urbem, & adjacentes Urbi regiones id malum, quò nos gravius consternaret, cum jam penè sub oculis nostris exhauriebantur funeribus, nullo
ple-

plebis, aut nobilitatis discrimine, Urbes Italiae clarissimae, omnem magistratus, & medentium curam superante vi morbi. Parem igitur nos quoque fortem pari morbo correpti operiebamur. Sed brevi apparuit, non tam esse moribus nostris iratum Numen, quam promeritis Alexandri propitium; nec tam nobis iustae punctionis materiam, quam illi inusitatae gloriae campum paratum esse. Ita enim ejus incredibili vigilantia, & erga vos charitate, salubriter omnia disposita curataque sunt, suppeditata in omnes usus largè pecuniâ, & communicata cum viris usu rerum fideque praestantibus, tutelâ publicae incolumitatis: ut jam in Urbe esse videretur non pestilentia; sed imago quaedam & umbra pestilentiae: cum saepe nostrâ memoriâ longè acerbius grassati fuerint vulgares morbi ab aliqua caeli intemperie profectis; & nulla annonae caritas, nulla com meatuum difficultas, nulla negotiorum intermissio, nulla denique rerum turbatio tam propria hujus mali sit consecuta. Dixisses, eam morbi contagionem, quasi aliquod ex Africa monstrum saevum atque immane, magistri dexteritate mansuefactum, omnem feritatem pristinam, ac propè naturam exuisse: vel quasi fulmen quoddam ab ultore Deo vibratum in terras, alibi ruinam, hinc terrorem reliquisset. Quamobrem S. P. Q. R. ut aliquod salutis publicae Vindici & Liberatori Urbis rependeret grati animi monumentum; statuam ei in Capitolio decrevit, quo nullus major neque olim habitus, neque in praesens haberi honos solet iis, quorum extant in hanc Urbem merita propè divina. Eam tamen statuam optimus Princeps, honoris significatione contentus, exemplo ad hanc diem inaudito, erigi vetuit, probè intelligens, in alio gloriari oportere eos, qui in fortem Domini sunt vocati. Quo
facto

facto egit Alexander (meâ quidem sententiâ) de veterum Romanorum triumphis omnibus, ac penè dixerim, de ipso Capitolio triumphum amplissimum. Vicit enim cupiditatem mortalis gloriæ, cui victores illi gentium Consules, quorum referta erat imaginibus Tarpeia rupes, scèdissimè fervierunt, ignari, gloriam nullo egregio decore pulcriorem, quàm gloriæ contemptu parari.

Hanc tamen tantam animi æquitatem, ac modestiam, non usque ad eò mirabitur quicumque in memoriam revocavit ab Alexandro gesta in superioribus Comitibus, quæ sanè, nisi apud eos loquerer, qui toti negotio interfuerunt, jure vererem, ne ex declamatoria potiùs levitate, quàm ex vero dicta acciperentur. Sermo est mihi de magnanima illa audacia, quâ Alexander viam sibi ad Pontificatum maximum obstruere nitebatur eò constantiùs, quò vos studia in illum vestra ardentius proferebatis. Credo vos meminisse (& ego libentissimè recolo rem magnoperè pertinentem ad vestri memoriam nominis sempiternam) cùm de eo creando Pontifice aliquid moveretur, quæ illius fuerit oratio, qui vultus, quæ animi magnitudo. Intelligebat nimirum Vir maximus, & humanarum Divinarumque rerum consultissimus, quo in statu Christiana res esset: quàm corrupti sæculi mores: quàm multis in rebus collapsa vetus Ecclesiæ Disciplina: quot à civilibus discordiis mala, quæ ab Hæresi procella, quod periculum à barbaris immineret. Quid contrà præstari oporteret ab eo, qui Christi vices in terris gereret, à quo egeni opem, infirmi subsidium, oppressi patrocinium, omnes fidei morumque regulam, & omnis Christianæ exempla virtutis petero deberent: qui Græcis & barbaris, sapientibus, & insi-

L

pien-

piens debitor esset, & cui non solum omnium Ecclesiarum, sed etiam omnium, quantumvis barbararum, & à religione non minus, quam ab Urbe Romana diffitarum gentium sollicitudo, & cura incumberet. Intellegatis & Vos, quid tam necessario tempore expectare ab eo possemus, qui clarum à majoribus genus, clariorum à natura sortitus indolem, quique ab ineunte ætate optimis literis, & sanctissimis moribus institutus, omnes excellentis animi, atque ingenii sui vires, & præclaros conatus, cum in privata Disciplina, tum in publicis muneribus, quæ multa gravissimaque, egregia semper cum laude gesserat, ad rei Christianæ bonum, & ad felicitatem publicam contulisset.

Itaque tantam omnium Ordinum comprobatione & gaudio (sicuti memoriâ tenetis) exceptus est nuntius de creato Pontifice Alexandro, ut nulla post hominum memoriâ visa sit illuxisse Orbi Christiano lætior dies. Non tamen ille in tanto rerum humanarum fastigio positus quicquam remisit de priorè illa sua animi moderatione, de qua nunc sermo erat. Quæ sanè virtus cum maximè pertineat ad declarandam animorum celsitudinem atque præstantiam, multa hîc ego vobis in memoriâ revocarem illius in hoc genere facta præclara: compositos ad omnem modestiam atque humanitatem familiares suos: Palatii Pontificii sumptus ad antiquam frugalitatem redactos: addictam Apostolico Ærario pecuniam satis grandem, quæ ex vectigalibus sacris & Libertinæ quæstu redibat: perculsam gravissimo edicto execrabilem illam Aulæ Romanæ pestem, largitiones negatos Adolescenti consanguineo (nostis quâ sit indole, quibus moribus Adolescens) honores, qui illi totius Aulæ non opinione solum, sed etiam voto destinabantur: hæc in-

inquam, aliaque hujus generis multa commemorarem; nisi viderer mihi ipsum videre Alexandrum è superno illo beatarum mentium choro flectentem huc oculos tutelares, & præfides hujus Urbis, meque è medio Orationis cursu, quasi injectâ manu revocantem, monentemque, ne laudando virtutum suarum minimam, Vos ad rem omnium, quæ aguntur in terris, maximam properantes diutius morer.

Parebo itaque, ut parui semper, ejus nutibus. Nihil amplius dicam de Moderatione. Tacitus præteribo affinem Moderationi Tolerantiam, quæ æquo animo ferret, excludi se à præconio laudum suarum, ut hoc quoque adjungat tot aliis de se documentis in Alexandro editis, in eo præsertim morbo, qui supremus illi laborum mortalium fuit. Quo quidem in morbo, cum omni vivendi spe jam pridem conclamatâ, inter assiduos, acerbissimosque cruciatus quotidie moreretur, ita se gefit; ut nemo ex veteris Græciæ Sapienibus contemptum mortis tam magnificè jactarit in scholis, quàm ille fortiter exercuit in arena. Mittam loqui de religione, de pietate, de vitæ sanctimonia, quæ in omnibus dictis ejus factisque publicè, privatimque elucebant. Nihil memorabo de ingenio, de eloquentia, de omnis generis doctrina, quibus Imperii ac fortunæ suæ fastigium adæquavit. Nihil de zelo Domûs Dei, quo religiosissimus Princeps magno assiduoque flagrabat, & qui præcipuè enituit in Sodalitate illa, quæ firmissimum Religionis Catholicæ propugnaculum semper est habita, in illas terras, unde subitâ quâdam procellâ, omni præcisâ spe relictis, depulsa fuerat, longo postliminio restituta: in profliganda recentiorum temporum hæresi, multis maximisque clientelis validâ & pertinaci, & in amplum

funestumque, nisi reprimebatur, incendium eruptura: in sedandis Doctorum Catholicorum contentionibus, quæ à Lugdunensis usque Concilii temporibus in Ecclesiam invec̄tæ, de Immaculata Conceptione, eò paulatim partium studio provec̄tæ erant, ut ingentes ex illis turbæ, & fortasse clades imminerent; nisi Alexander, sapientissimo diplomate, ita rem temperasset, ut omnis illicò tempestas conquiêrit, & non præsentem solum ea de re controversiam, sed etiam omnia futura certamina delêrit. Silebo invictam in summis periculis animi fortitudinem, & in retinenda dignitate constantiam. Indic̄tæ abibunt comitas, & humanitas, quæ tantæ ætatis propriæ illius fuerunt, ut eodem cum Alexandro funere elatæ viderentur, nisi eas in moribus, vultibusque vestris spirantes intueremur. Quibus ego ne videar aburi, eodem silentio involvam tot alia facinora inclyta, tot rerum eventus prosperos ad ejus maximam laudem & gloriam pertinentes; Helvetiam, Germaniam, Poloniam, Hungariam, Venetam Rempublicam, quæ ab hæreticorum furore, quæ à Barbarorum impetu, armisque Alexandri curâ, labore, consilio, liberalitate servata: Reginam indole ac virtute maximam, victricibus lætè gentibus terrâ marique imperantem, abdicato imperio, ad Romana Sacra, ritumque traductam: decretis Viris sanctitate eximiis cælestes honores: pacem publicam tot annos, à tot summis Pontificibus frustra expetitam, Alexandri tandem auspicio, fessis gentibus restitutam: Et alia hujus generis plura tacitâ veneratione transmittam.

Tu verò Sanctissime Pontifex (quando versa est in luctum cithara nostra, assueta tuis laudibus personare) veniam dabis dolori meo, si tua clarissima decora, rudi &

& incomptâ oratione infuscavi potiùs, quàm laudavi. Ad me quidem quod pertinet, cùm ego haberi malim debitor gratus, quàm Orator eloquens, faciliùs id assequar, omnem, si qua in me est, ingenii famam abjiciendo, ut supremum hoc, qualecùmque tandem est, cineri tuo munus exsolvam. Cæterùm, ut ad Vos redeam, supervacaneum est, apud Vos præsertim, qui Sanctissimi Pontificis in regendo Christiana Republica labores vigiliasque non solum inspexistis oculis, sed etiam virtute juvistis, plura de ipso dicere, de cujus præclaris laudibus (si verè incorruptèque de præteritorum Principum factis posteritas judicat) nulla temporis memoria, nulla gens, nulla præstantium ingeniorum, nulla nobilium artificum monumenta, nullæ denique literæ conticescent.